УДК 351

JEL classification: I10, I18

Світлана КОВАЛЬЧУК

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри маркетингу та
торговельного підприємництва,
Хмельницький національний університет,
Україна*

Василь МАТВІЙ

*здобувач,
кафедра маркетингу та торговельного
підприємництва,
Хмельницький національний університет,
Україна*

© Світлана Ковальчук, Василь Матвій, 2021

Отримано: 26.11.2021 р.

Прорецензовано: 03.12.2021 р.

Рекомендовано до друку: 17.12.2021 р.

Опубліковано: 17.12.2021 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Світлана Ковальчук (Україна)
Василь Матвій (Україна)

МАРКЕТИНГОВА ОЦІНКА ПРОБЛЕМ В СИСТЕМІ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ

В статті розглянуто основні проблеми в системі охорони здоров'я в Україні. В дослідженні здійснено маркетингову оцінку щодо відповідальності різних суб'єктів в медичній системі за поліпшення функціонування медичних закладів в Україні. Проаналізовано рівень підтримки реформ у системі охорони здоров'я, які впроваджував уряд в останні роки. Здійснено маркетингову оцінку населення щодо підтримки реформ в системі охорони здоров'я в усіх областях України.

Ковальчук С., Матвій В. Маркетингова оцінка проблем в системі надання медичних послуг в контексті реформування сфери охорони здоров'я в Україні. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 4. С. 112-124.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.04.112>

Ключові слова: медичні послуги; система охорони здоров'я; безоплатні медичні послуги; вартість лікування; маркетинговий аналіз.

UDC 351

JEL classification: I10, I18

Svitlana KOVALCHUK

*Doctor of Economics,
Professor,
Head,
Department of Marketing and Trade
Entrepreneurship,
Khmelnitskyi National University, Ukraine*

Vasyl MATVIYIV

*PhD student,
Khmelnitskyi National University, Ukraine*

© Svitlana Kovalchuk, Vasyl Matviyiv, 2021

Received: 26.11.2021

Revised: 03.12.2021

Accepted: 17.12.2021

Online publication date: 17.12.2021

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 license, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Svitlana Kovalchuk (Ukraine)

Vasyl Matviyiv (Ukraine)

MARKET ASSESSMENT OF PROBLEMS IN THE SYSTEM OF MEDICAL SERVICES IN THE CONTEXT OF HEALTHCARE REFORM IN UKRAINE

ABSTRACT

The article considers the main problems in the health care system in Ukraine. The study conducted a marketing assessment of the responsibility of various actors in the medical system for improving the functioning of medical institutions in Ukraine. The level of support for health care reforms implemented by the government in recent years is analyzed. A marketing assessment of the population to support reforms in the health care system in all regions of Ukraine was carried out.

Kovalchuk, S., & Matviyiv, V. (2021). Market assessment of problems in the system of medical services in the context of healthcare reform in Ukraine. *Economic analysis*, 31 (4), 112-124.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.04.112>

Keywords: medical services; health care system; free medical services; cost of treatment; marketing analysis.

Вступ

Реформування з 2018 року системи охорони здоров'я пов'язано з багатьма проблемами і труднощами, що на практиці є відчутними як для медичного персоналу, так і для пацієнтів. Зважаючи на новий механізм фінансування медичних послуг через Національну службу здоров'я України пацієнти ще не встигли адаптуватися до багатьох змін та нововведень в медицині.

Так, на третій рік реформ в сфері охорони здоров'я закладено важливий фундамент для ефективного функціонування медичної галузі. Важливим лейтмотивом даної реформи стало те, що держава з 2018 року перейшла на інший механізм фінансування безоплатних медичних послуг, а саме – від утримання медичних закладів і фінансування за кількістю наявних ліжко-місць (що є пережитком радянської системи) до цілеспрямованого фінансування фактично наданих медичних послуг населенню.

Стан системи охорони здоров'я в Україні характеризується різноманітними проблемами та труднощами в даній сфері, які є об'єктом досліджень багатьох науковців, зокрема Долбневої Д. В. та Гончарук С. М. [1], Жукова Г. М. та Ринда Ф. П. [2], Левицької О. О. [5], Левчук Н. М. [6], Мальованого М. І. [7], Пархоменка Г. Я., Якимця В. М. [9], Польченко В. І. [10], Сазонець І. Л., Зима І. Я. [11], Слабкий Г. О., Пархоменко Г. Я., Кондратюк Н. Ю., Торжевська О. М. [12], Співак М. В. [13]. Названі дослідники проаналізували основні проблеми у вітчизняній системі охорони здоров'я та здійснили наукове обґрунтування шляхів їх вирішення; окреслили напрямки удосконалення використання ресурсів в медичній галузі та проблеми фінансування системи охорони здоров'я; шляхи реформування медичної сфери в Україні.

Мета статті

В сучасний період існує низка недосліджених питань, зокрема щодо поглядів та оцінки населенням труднощів у системі охорони здоров'я в умовах здійснення медичної реформи, щодо рівня відповідальності влади за покращення функціонування медичних закладів в Україні, щодо підтримки населенням реформ у системі охорони здоров'я.

Метою даної статті є здійснення маркетингового аналізу щодо існуючих проблем в сфері надання медичних послуг в контексті реформування сфери охорони здоров'я в Україні

Виклад основного матеріалу дослідження

Впровадження реформи системи охорони здоров'я у практичну площину в 2018–2021 роках стало викликом для медичної системи, яка вже давно потребувала докорінних змін. Важливим фактором змін стала цифровізація системи охорони здоров'я, що сприяла унеможливленню корупційних схем в закладах охорони здоров'я. Попри певні здобутки реформи, все ж таки існує чимало проблем і труднощів в системі охорони здоров'я, з якими зустрічаються пацієнти під час отримання медичних послуг.

Проаналізуємо основні аспекти проблеми. Так, в оцінюванні основних проблем у медичній сфері відповіді населення диференціюються за ступенем їх значущості (таблиця 1).

Так, аналізуючи дані таблиці 1, спостерігаємо, що серед опитаного населення за останні три роки найбільше турбує висока, постійно зростаюча вартість ліків, особливо на медикаменти закордонного виробництва, що є відчутним для домогосподарств, котрі змушені витрачати кошти з власного бюджету. Відповідно до опитування, рівень незадоволення цією проблемою зріс з 2017 по 2019 рік на 4,1%, що є свідченням того, що для населення

зростання вартості медикаментів є період.
найбільшою проблемою в сучасний

Таблиця 1. Найважливіші проблеми в системі охорони здоров'я у 2017-2019 роках, у %

Показники	Роки		
	2017	2018	2019
Висока вартість ліків	21,9	21,0	26,0
Корупція в Міністерстві охорони здоров'я	20,2	20,3	17,7
Висока вартість лікування	13,8	10,0	12,1
Брак сучасного обладнання	10,3	11,7	10,5
Неформальні платежі лікарю	11,6	11,6	9,6
Брак професіоналізму, некомпетентність медичного персоналу	8,2	9,3	8,3
Недбалість медичного персоналу	5,6	7,5	7,2
Брак медичного персоналу	2,4	2,7	2,8
Незручний розклад, довгі черги	2,6	2,7	2,3
Незадовільний санітарно-гігієнічний стан	1,3	1,0	1,5
Інше	0,8	0,8	1,0
Немає проблем	1,2	1,3	1,1

Джерело: [3].

Позитивною тенденцією, відповідно до відповідей респондентів, є думка про зменшення рівня корупції в Міністерстві охорони здоров'я України. Так, якщо в 2017 році одна п'ята серед респондентів вважала, що існує корупція в Міністерстві охорони здоров'я, то уже в 2019 році тільки 17,7 відсотків, що на 2,5 % менше опитаних громадян дали ствердну відповідь про існування корупції у даному відомстві.

Важливим елементом серед проблем в системі охорони здоров'я є висока вартість лікування хворих, оскільки в сучасний період різного роду обстеження є досить коштовними. В сучасних умовах кожен заклад охорони здоров'я, працюючи в умовах госпрозрахунку, встановлює ціни на медичні послуги, щоб погасити ті статті витрат, які не входять в пакет медичних послуг НСЗУ. Саме тому пацієнти змушені дорого оплачувати в закладах охорони здоров'я вартість медичних послуг (комп'ютерну томографію, рентген, ультразвукову діагностику та ін.), що

суттєво впливає на витрати домогосподарств.

Важливою проблемою, яка, на думку респондентів, є актуальною за останні три роки, особливо в комунальних закладах охорони здоров'я, – це брак сучасного обладнання та устаткування. Ця тенденція характерна для державних медичних закладів, які мають як технічно, так і морально застаріле обладнання, що не дозволяє швидко та якісно провести діагностику певного захворювання в пацієнта. У свою чергу, відсутність сучасного обладнання в амбулаторіях чи невеликих медичних закладах приводить до того, що в ургентних станах лікар не завжди може поставити коректний діагноз пацієнту, що суттєво підвищує кількість летальних випадків. Таким чином, для якісного проведення планових обстежень пацієнти, часто за порадою та відгуками знайомих, відвідують приватні медичні заклади, які мають у своєму розпорядженні значно краще обладнання та відповідних фахівців, які допоможуть виявити захворювання на початковій стадії

і профілактичними засобами усунути причини хвороби пацієнта.

Варто відзначити, що однією з важливих проблем у сучасній медицині в Україні опитані респонденти назвали неформальні платежі лікарю. Властиво, що дану відповідь здебільшого давали респонденти, які лікуються в комунальних медичних закладах державної форми власності й часто-густо застосовують «подяку» лікарю як спосіб винагородження за лікування чи надані послуги за маніпуляційні процедури.

Такий вид неформальних платежів є повністю відсутній у приватних медичних закладах, де пацієнти попередньо проінформовані про вартість послуг, тому для них не існує ніяких неясностей й непорозумінь щодо рівня оплати за надані послуги в медичному закладі. Багато медичних закладів мають підписані договори зі страховими компаніями, що дозволяє пацієнтам отримувати відповідні медичні послуги без неформальних платежів.

На шостій позиції серед проблем в системі охорони здоров'я є брак професіоналізму та некомпетентність медичного персоналу. За даними опитування, цей показник у 2017 році становив 8,3 відсотки, у 2018 році – 9,3 відсотки, у 2019 році – 8,3 відсотки. Наступною проблемою в медицині, на думку опитаного населення, є недбалість медичного персоналу. Цей показник в динаміці за останні три роки зростає: так, якщо в 2017 році він становив 5,6 відсотків, то у 2018 році – 7,3 відсотки, а в 2019 році – 7,2 відсотки.

Цікавим фактом є те, що респонденти визнали існування кадрового браку медичного персоналу в сфері охорони здоров'я, при цьому з кожним роком відсоток респондентів, які вказують на зазначену проблему, зростає. Так, якщо в 2017 році цей показник становив 2,4 відсотки, у 2018 році – 2,7 відсотки, 2019 році – 2,3 відсотки.

В системі охорони здоров'я склалася уже віддавна певна загальновідома тенденція, при якій випускники медичних вузів, лікарі після проходження інтернатури намагаються знайти місце праці у столиці чи у великих містах, а в невеликі містечка чи села не мають бажання йти працювати. Це й пояснює брак медичних кадрів у багатьох закладах охорони здоров'я.

Однією з проблем в медичній галузі, на думку опитаного населення, є наявність черг в закладах охорони здоров'я та незручний розклад прийому пацієнтів лікарями первинної ланки. Внаслідок цього пацієнти довго очікують в чергах на консультацію з сімейним лікарем, що нерідко призводить до погіршення самопочуття пацієнтів літнього віку. Дана проблема є особливо актуальною в сучасний період пандемії COVID-19, оскільки скупчення пацієнтів, які записується на прийом до лікаря та вже є інфікованими, за умови неспроможності забезпечити достатню соціальну дистанцію в центрах надання первинної медичної допомоги викликає ризик інфікування даним небезпечним захворюванням.

Значущим фактором, який здатен поліпшити існуючу ситуацію в сучасний період в контексті реформування сфери охорони здоров'я, є впровадження електронних медичних записів. Така електронна система записів в Україні, покликана врегулювати процес прийому пацієнтів в сімейного лікаря, вже активно функціонує з квітня 2021 року.

Наступною проблемою в сфері охорони здоров'я є незадовільний санітарно-гігієнічний стан в медичних закладах в Україні. Ця проблема має місце в комунальних закладах охорони здоров'я, де медичні заклади здебільшого потребують капітального ремонту.

Ще одна категорія населення дала відповідь, що не існує проблем в системі охорони здоров'я. Здебільшого до цієї категорії належать респонденти, що за

рівнем доходів належать до середнього класу в суспільстві і мають можливість проходити лікування у європейських клініках чи у приватних клініках в Україні.

Таким чином, незважаючи на ряд проблем у вітчизняній системі охорони здоров'я, на які вказали респонденти в опитуванні, немає підстав сумніватися, що ці проблеми стануть основними завданнями системи охорони здоров'я, які

будуть вирішуватися в найближчому майбутньому.

Важливим для розвитку сучасних закладів охорони здоров'я є оцінка респондентами рівня відповідальності певних суб'єктів системи охорони здоров'я та державних органів влади за рівень функціонування медичних закладів в Україні.

Таблиця 2. Відповідальність за поліпшення функціонування медичних закладів в Україні у 2017-2019 роках, у %

Показники	Роки			
	2016	2017	2018	2019
Міністр охорони здоров'я	70,6	69,8	74,9	75,6
Головний лікар (керівник) закладу охорони здоров'я	46,3	40,5	40,1	37,7
Прем'єр-міністр	35,3	35,0	37,4	27,5
Президент	33,2	37,4	34,9	23,8
Лікарі	17,9	20,0	21,7	18,1
Мер Вашого міста або сільський голова	15,4	16,5	16,2	15,4
Голова обласної державної адміністрації	9,3	10,5	9,3	8,9
Голова районної адміністрації	7,6	7,5	5,9	7,4
Інший	1,5	1,1	1,2	0,6

Джерело: [3].

Відповідно до результатів цього опитування більшість населення, яке взяло участь в даному маркетинговому дослідженні, вважає, що за рівень функціонування закладів охорони здоров'я несе відповідальність певна управлінська ланка, якій підпорядковані заклади охорони здоров'я чи то на муніципальному чи на державному рівні.

Зважаючи на те, що урядом була ініційована і реалізована медична реформа, то у відповідях респондентів чітко простежується в динаміці за чотири роки зростання відповідальності Міністерства охорони здоров'я. Вважаємо, з цього приводу слушним буде пояснення, що «перенесення відповідальності» на дану урядову установу пов'язано насамперед з певними очікуванням опитуваного населення, що саме МОЗ, на

думку респондентів, є найбільш відповідальною урядовою структурою, яка повинна підвищити якість функціонування медичних закладів та задовільнити населення в доступі до якісних медичних послуг. Звідси випливають очікування населення на покращення функціонування медичних закладів від здійснення реформ, незалежно від типу місцевості – міського чи сільського, на якій проживає опитуване населення.

Наступною нижчою ланкою, яка, на думку респондентів, несе відповідальність за якість функціонування медичних закладів в Україні, є саме пересічні лікарі, які працюють в системі охорони здоров'я. Цей показник, як бачимо в динаміці 2016-2019 років, має тенденцію до зростання.

Щодо інших управлінських ланок в медичній системі, то спостерігаємо, що на

другій позиції в списку відповідальних за якість функціонування закладів охорони здоров'я, є їх безпосередні керівники – головні лікарі. Відповідь респондентів щодо цієї категорії управлінського персоналу коливається від 46,3 до 37,7 відсотків зі стійкою тенденцією до зниження в динаміці.

Третя позиція за рівнем відповідальності за функціонування медичних закладів, на думку респондентів, належить Прем'єр-Міністру України: тут питома вага відповідей опитуваного населення коливається від 35 до 27 відсотків.

Наступною позицією, за результатами опитування, є відповідальність Президента України за рівень функціонування закладів охорони здоров'я, при цьому цей показник

коливається з 33,2 відсотки у 2016 році до 23,8 відсотки у 2019 році.

Щодо шостої, сьомої та восьмої позиції оцінювання респондентами рівня відповідальності за функціонування медичних закладів, то вони розподілені в наступній послідовності: мер міста, голова обласної та голова районної державних адміністрацій. У динаміці за останні чотири роки, за даними таблиці 2, опитуване населення майже однаково, з незначними коливаннями, оцінювало рівень відповідальності цих управлінських ланок.

Важливим фактором розвитку медичної галузі є оцінка відношення населення щодо рівня підтримки реформ в системі охорони здоров'я, які здійснюються в нашій державі (таблиця 3).

Таблиця 3. Підтримка реформ у системі охорони здоров'я, які впроваджував уряд у 2018- 2019 роках

Показники	Відсотки
Цілком підтримую	9,5
Скоріше підтримую	23,4
Скоріше не підтримую	25,0
Цілком не підтримую	42,1

Джерело: [3].

Так, аналізуючи думку населення щодо підтримки реформ, варто відзначити, що тільки десята частина населення є прихильником реформ у медичній сфері. Це насамперед пов'язано з недовірою як до діючих урядів у 2018 і у 2019 роках, так і до Міністерства охорони здоров'я зокрема.

Трошки менше чверті населення вагається щодо підтримки реформи. Так, 23,4% населення висловилося, що скоріше підтримують реформи розпочаті урядом у сфері охорони здоров'я, ніж не підтримують, проте їх відповідь була не цілком стверджуюча. Це є своєрідним сигналом як для НСЗУ, так і для МОЗ, адже населення не є повністю проінформоване про суть медичної реформи в Україні, а

також про позитивні наслідки для пацієнтів у майбутньому.

Рівно чверть населення у своїх відповідях швидше не підтримує реформи в системі охорони здоров'я, аніж підтримує, і це пов'язано з негативним проявами в медичній сфері, з якими населення зіштовхувалося в минулому, і тому вони майже не вірять, що реформа в системі охорони здоров'я дасть позитивний результат як для пацієнтів, так і для медичних працівників.

Значна кількість населення є песимістично настроєна щодо реформ в медицині і це проявляється в тому, що 42,1 відсотки цілком не підтримують реформування медичної системи охорони здоров'я України.

Вважаємо, що думка даного прошарку населення є досить суб'єктивною, оскільки реформування медицини сприяє втіленню багатьох позитивних змін у роботу медичних закладів як для лікарів первинної ланки, так і для самих пацієнтів. Разом з тим вважаємо, що думка даних респондентів має право на існування, й розуміємо, що вона сформувалася під впливом ряду негативних чинників, які відбувалися в медицині, а саме відтоку

медичного кадрового потенціалу за межі України, низького рівня оплати праці для медичного персоналу, хронічного недофінансування медичних закладів, що відповідно й позначилося на незадоволеності пацієнтів умовами лікування в закладах охорони здоров'я.

Аналіз дослідження щодо підтримки реформ в системі охорони здоров'я у розрізі регіонів України (таблиця 4).

Таблиця 4. Маркетингова оцінка населення щодо підтримки реформ в системі охорони здоров'я в усіх областях України у 2019 році, %

Показники	Показники			
	Цілком підтримую	Скоріше підтримую	Скоріше не підтримую	Цілком не підтримую
Вінницька	20,3	22,5	18,4	38,8
Волинська	15,2	41,3	24,8	18,7
Дніпропетровська	12,7	23,0	32,5	31,7
Донецька	4,2	11,1	8,9	75,8
Житомирська	4,9	41,5	29,3	24,3
Закарпатська	6,8	20,8	35,7	36,7
Запорізька	1,8	13,5	37,7	47,0
Івано-Франківська	13,7	36,1	28,8	21,4
Київська	10,0	31,9	27,9	30,2
Кіровоградська	0,7	6,0	55,7	37,6
Луганська	3,9	4,9	17,5	73,7
Львівська	10,2	47,1	22,4	20,4
Миколаївська	3,1	13,3	26,5	57,1
Одеська	3,9	18,9	24,2	53,0
Полтавська	3,3	20,9	30,6	45,2
Рівненська	18,8	42,3	19,8	19,1
Сумська	9,6	34,9	30,3	25,1
Тернопільська	31,1	28,8	19,0	21,2
Харківська	3,3	11,5	36,1	49,2
Херсонська	8,4	31,8	24,1	35,7
Хмельницька	40,9	30,8	14,4	13,9
Черкаська	17,6	20,7	18,8	43,0
Чернівецька	13,4	24,0	16,8	45,8
Чернігівська	0,7	11,5	15,5	72,3
м. Київ	5,1	26,7	28,0	40,2

Джерело: [3].

Відповідно до результатів дослідження бачимо, що в більшості областей України

спостерігається низький рівень підтримки реформ населенням, здебільшого

північно-центрального та південно-східного регіонів України.

Так, найменше серед респондентів, які цілком підтримують реформування медичної сфери, спостерігається серед жителів північного регіону України: Чернігівської області – 0,7 відсотки та Житомирської – 4,9 відсотки. Серед центральних областей України «антилідером» за рівнем цілковитої підтримки населення медичних реформ є Кіровоградська та Полтавська області, що відповідно становить 0,7 та 3,3 відсотки, та ряд південних областей, де у відсотковому співвідношенні найменша кількість населення дала відповідь про підтримку медичної реформи. До цих областей належать Запорізька область – 1,8 відсотки, Миколаївська область – 3,1 відсотки, Одеська область – 3,9 відсотки та Херсонська область – 8,9 відсотки. Щодо ситуації на сході України, то схожа ситуація має місце в Харківській області, де в даному регіоні також спостерігається низький рівень опитуваного населення, яке цілком підтримує медичну реформу в державі.

Втішним є той факт, що населення на заході держави більш оптимістично сприймає здійснення реформ в медичній системі, і це наочно простежується в Хмельницькій, Тернопільській та Рівненській області, де частка населення, яке підтримує медичну реформу, перевищує 20%. Населення в даному регіоні розуміє важливість змін в медичній сфері, що проявляється в оптимістично налаштованих поглядах населення.

Аналогічна тенденція має місце серед тих респондентів, які скоріше підтримують медичну реформу, аніж не підтримують. Так, відповідно найнижчий відсоток серед респондентів, які скоріш за все підтримують медичну реформу, має місце у східних (Донецька – 11,1%, Луганська – 4,9 %, Харківська – 11,5%), південних (Запорізька – 13,5%) та північних (Чернігівська – 11,5%) областях. Від одної

п'ятої частини до чверті з усіх респондентів дали відповідь, що скоріше підтримують медичну реформу в Україні. Це здебільшого є жителі центральних областей (Черкаська - 20,8%, Полтавська – 20,9%, Вінницька – 22,5 %, Дніпропетровська – 23,0%). Традиційно, як відомо, найвищий рівень підтримки медичних реформ демонструють жителі західного регіону України.

Обернено пропорційна залежність є характерна для відповідей респондентів саме тих регіонів, які демонструють надзвичайно низький рівень підтримки медичної реформи, і які дали відповідь, що швидше за все не підтримують або цілком не підтримують медичну реформу в Україні. Так, до областей, в яких більше третини респондентів швидше за все не підтримують медичну реформу, відносяться ряд південних, центральних та східних областей України, зокрема, Полтавська (30,6%), Дніпропетровська (32,5%), Кіровоградська (55,7%), Сумська (30,3%) та Харківська (36,3%) області.

Більш репрезентативними по регіонах є відповіді респондентів, які цілком не підтримують здійснення медичної реформи в галузі охорони здоров'я. Як відомо з попередніх опитувань, більшість областей мають чітко виражену зональну особливість щодо рівня підтримки населенням реформи системи охорони здоров'я в Україні. Зважаючи на полярність відповідей респондентів результати цих опитувань типово «описують» відповіді на поставлені завдання і визначають фактичні регіони – «антилідери».

Так, до областей, які утримають планку «антилідерства», традиційно належить південно-східний регіон України, де понад 50 відсотків респондентів цілковито не підтримують здійснення урядом реформування медичної системи.

Вважаємо, що в регіонах, жителі яких від 40 до 70 відсотків дають категоричну відповідь, що «цілком не підтримують медичну реформу», помітною є відсутність

достатньої поінформованості населення щодо суттєвих переваг практичної реалізації медичної реформи для пацієнтів та лікарів.

Рівень маркетингової оцінки рівня підтримки населенням реформ у системі охорони здоров'я представлено у таблиці 5.

Таблиця 5. Підтримка населенням тих реформ у системі охорони здоров'я, які впроваджує уряд: розподіл за областями (відповіді «скоріше підтримую» та «цілком підтримую»)

Показники	Відсотки
Кіровоградська	6,7
Луганська	8,8
Чернівецька	12,2
Харківська	14,8
Запорізька	15,2
Донецька	15,3
Миколаївська	16,4
Одеська	22,8
Івано-Франківська	24,2
Київська	27,6
Кіровоградська	31,3
Луганська	32,8
Львівська	35,8
Миколаївська	37,3
Одеська	38,3
Полтавська	40,2
Рівненська	41,9
Сумська	42,8
Тернопільська	44,6
Харківська	46,4
Херсонська	49,9
Хмельницька	56,5
Черкаська	57,3
Чернівецька	59,8
Рівненська	61,6
Хмельницька	71,7

Джерело: [3].

Проведений аналіз результатів опитування дозволив виокремити три умовні групи областей. Так, до I групи входять ті регіони, в яких низький відсоток населення підтримує медичну реформу (від 1 до 25 відсотків опитаних жителів), до II групи – області із середнім рівнем підтримки населенням медичних реформ, а до III групи – області з високим (від 45 відсотків і більше) рівнем підтримки

медичних реформ. При цьому позитивна підтримка реформ є характерною переважно для областей західного регіону, населення якого традиційно більше за інші області підтримувало і продовжує підтримувати медичну реформу охорони здоров'я.

Висновки та перспективи подальших розвідок в даному напрямку

Таким чином, незважаючи на необхідність та актуальність впровадження реформ в системі охорони здоров'я в Україні, існує ряд проблем і труднощів, які вимагають вирішення в даній галузі та які стали більш помітними за результатами опитування населення. Це особливим чином стосується проблем високої вартості лікування в закладах охорони здоров'я та відсутності сучасного медичного обладнання, здебільшого у комунальних закладах охорони здоров'я, що, в свою чергу, не дозволяє населенню з невисоким рівнем доходів, а також через відсутність

страхових полісів отримати своєчасні та якісні медичні послуги. Відсутність достовірної інформації для населення щодо основних тенденцій здійснення реформ в медичній сфері викликають в частині регіонів України цілковите несприйняття медичної реформи. Тому, на нашу думку, саме достатнє та ефективне інформування населення щодо пропонування НСЗУ безкоштовних пакетів медичних послуг дасть змогу населенню отримувати послуги відповідної якості відповідно до затверджених протоколів лікування, а відтак підвищить рівень довіри та сприйняття населенням медичної реформи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Долбнєва Д. В., Гончарук С. М. Необхідність та основні напрямки вдосконалення порядку формування та використання ресурсного потенціалу охорони здоров'я в Україні. *Проблеми економіки*. 2016. № 3. С. 46-52.
2. Жуков Г. М., Ринда Ф. П. Практичні та теоретичні аспекти управління здоров'ям населення. *Охорона здоров'я України*. 2002. № 1. С. 32-35.
3. Индекс здоров'я. Україна – 2019: Результати загальнонаціонального дослідження. Київ, 2020. 103 с. URL: http://health-index.com.ua/HI_Report_2019_Preview.pdf.
4. Інформаційне агентство ЛІГАБізнесІнформ. ТОП-4 проблеми української медицини: що вам слід знати про гроші, систему та якість лікарів. (опублікован: 01.10.2020). URL: <https://project.liga.net/projects/top-4-problemu-medecini/>.
5. Левицька О. О. Проблеми вітчизняної системи охорони здоров'я в сучасних соціально-економічних умовах. *Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні*: збірник тез за матеріалами VIII Науково-технічної конференції науково-педагогічних працівників, 26-31 березня 2012 року / Національний університет «Львівська політехніка», Інститут підприємництва та перспективних технологій. Львів, 2012. С. 36-38. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/15702>.
6. Левчук Н. М. Проблеми фінансування охорони здоров'я в Україні. Демографія та соціальна економіка. 2008. № 1. С. 85-97. URL: <https://dse.org.ua/arhivce/9/6.pdf>.
7. Мальований М. І. Стан та проблеми державного фінансування охорони здоров'я в Україні. *Проблеми економіки*. 2013. № 4. С. 116-124.
8. Медичній реформі в Україні немає альтернативи, але вона має враховувати виклики пандемії та низку інших проблем, – Юлія Соколовська. (опубліковано: 13.01.2021). URL: <https://www.president.gov.ua/news/medichnij-reformi-v-ukrayini-nemaye-alternativi-ale-vona-may-66029>.
9. Пархоменко Г. Я., Якимець В. М. Проблеми у системі охорони здоров'я України та обґрунтування необхідності їх вирішення. *Україна. Здоров'я нації*. 2011. № 1. С. 45-50.
10. Польченко В. Щодо системних проблем охорони здоров'я (опубліковано: 05.12.2019). URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/p-oshta-dnya/shchodo-systemnyh-problem-ohorony-zdorovya>.
11. Сазонець І. Л., Зима І. Я. Визначення проблем та основних напрямків реформування системи охорони здоров'я України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 12. С. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2018.12.2>.

www.econa.org.ua

12. Слабкий Г. О., Пархоменко Г. Я., Кондратюк Н. Ю., Торжевська О. М. Характеристика мережі закладів охорони здоров'я, забезпеченості населення лікарняними ліжками та основні показники їх використання. *Український медичний часопис*. 2014. № 5. С. 130-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UMCh_2014_5_33.
13. Співак М. В. Сучасний стан і проблеми внутрішньої політики охорони здоров'я в Україні. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 54. С.271-280. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/54_2015/33.pdf
14. Торгун О. Десять проблем української медицини. (опубліковано 25.10. 2021). URL: <https://uifuture.org/publication/s/25139-heals-medecine-torgun/>

REFERENCES

1. Dolbnieva, D. V., & Honcharuk, S. M. (2016). Neobkhidnist ta osnovni napriamky vdoskonalennia poriadku formuvannia ta vykorystannia resursnoho potentsialu okhorony zdorovia v Ukraini. *Problemy ekonomiky*, 3, 46-52 [in Ukrainian].
2. Zhukov, H. M., & Rynda, F. P. (2002). Praktychni ta teoretychni aspekty upravlinnia zdoroviam naselennia. *Okhorna zdorovia Ukrainy*, 1, 32-35 [in Ukrainian].
3. Indeks zdorovia. Ukraina (2020). Indeks zdorovia. Ukraina – 2019: Rezultaty zahalnonatsionalnoho doslidzhennia. Kyiv. Retrieved from: http://health-index.com.ua/HI_Report_2019_Preview.pdf [in Ukrainian].
4. Informatsiine ahentstvo LIHABiznesInform. (01.10.2020). TOP-4 problemy ukrainskoi medytsyny: shcho vam slid znaty pro hroshi, systemu ta yakist likariv. Retrieved from: <https://project.liga.net/projects/top-4-problemu-medecini/>. [in Ukrainian].
5. Levytska, O. O. (2012). Problemy vitchyznanoi systemy okhorony zdorovia v suchasnykh sotsialno-ekonomichnykh umovakh. *Problemy ta perspektyvy rozvytku ekonomiky i pidpriemnytstva ta kompiuternykh tekhnolohii v Ukraini*: zbirnyk tez za materialamy VIII Naukovo–tekhnicnoi konferentsii naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv, 26-31 bereznia 2012 roku / Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika», Instytut pidpriemnytstva ta perspektyvnykh tekhnolohii. Lviv, 36–38. Retrieved from: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/15702>. [in Ukrainian].
6. Levchuk, N. M. (2008). Problemy finansuvannia okhorony zdorovia v Ukraini. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*. 1, 85-97. Retrieved from: <https://dse.org.ua/arhive/9/6.pdf> [in Ukrainian].
7. Malovanyi, M. I. (2013). Stan ta problemy derzhavnoho finansuvannia okhorony zdorovia v Ukraini. *Problemy ekonomiky*, 4, 116–124 [in Ukrainian].
8. Sokolovska, Yu. (13.01.2021). Medychnij reformi v Ukraini nemaie alternatyvy, ale vona maie vrakhovuvaty vyklyky pandemii ta nyzku inshykh problem. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/news/medichnij-reformi-v-ukrayini-nemaie-alternativi-ale-vona-may-66029>. [in Ukrainian].
9. Parkhomenko, H. Ya., & Yakymets, V. M. (2011). Problemy u systemi okhorony zdorovia Ukrainy ta obgruntuvannia neobkhidnosti yikh vyrishennia. *Ukraina. Zdorovia natsii*, 1, 45-50 [in Ukrainian].
10. Polchenko, V. (05.12.2019). Shchodo systemnykh problem okhorony zdorovia. Retrieved from: <https://day.kyiv.ua/uk/article/p-oshta-dnya/shchodo-systemnykh-problem-okhorony-zdorovya> [in Ukrainian].
11. Sazonets, I. L., & Zyma, I. Ya. (2018). Vyznachennia problem ta osnovnykh napriamiv reformuvannia systemy okhorony zdorovia Ukrainy. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, 12, 1-7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2018.12.2> [in Ukrainian].
12. Slabkyi, H. O., Parkhomenko, H. Ya., Kondratiuk, N. Yu., and Torzhevska, O. M. (2014). Kharakterystyka merezhi zakladiv okhorony zdorovia, zabezpechenosti naselennia likarnianymy lizhkamy ta osnovni pokaznyky yikh vykorystannia. *Ukrainskyi medychnyi chasopys*, 5, 130-133. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UMCh_2014_5_33. [in Ukrainian].

www.econa.org.ua

13. Spivak, M. V. (2015). Suchasnyi stan i problemy vnutrishnoi polityky okhorony zdorovia v Ukraini. *Aktualni problemy polityky*, 54, 271-280. Retrieved from:
http://app.nuoua.od.ua/archive/54_2015/33.pdf [in Ukrainian].
14. Torhun, O. (25.10.2021). Desiat problem ukrainskoi medytsyny. Retrieved from:
<https://uifuture.org/publications/25139-heals-medecine-torgun/> [in Ukrainian].